

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
„УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ”
ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ГОСПОДАРСЬКОГО ПРАВА

ГОСПОДАРСЬКИЙ ПРОЦЕС

(навчально-методичні матеріали для студентів юридичного факультету
відповідно до вимог Болонського процесу)

УЖГОРОД – 2022

Калинюк С.С., Хамник М. М. Господарський процес. Навчально-методичні матеріали для студентів юридичного факультету відповідно до вимог Болонського процесу. – Ужгород, УжНУ, 2022. – 26 с.

Укладачі:

Калинюк С.С., к.ю.н., доц. кафедри господарського права УжНУ;
Хамник М.М., к.ю.н., доц. кафедри господарського права УжНУ.

Рецензенти:

Фазикош О.В., к.ю.н., доцент кафедри кримінального права та процесу УжНУ, суддя Ужгородського міськрайонного суду;
Сарай Р.Д., адвокат, к.ю.н., доцент кафедри конституційного права та порівняльного правознавства УжНУ.

Схвалено до друку рішенням Науково-методичної Ради юридичного факультету ДВНЗ «УжНУ», протокол № 3 від 13 червня 2022 р.

Затверджено до друку на засіданні кафедри господарського права УжНУ, протокол № 9 від 09 червня 2022 р.

© Калинюк С.С., Хамник М.М.

ЗМІСТ

1. Пояснювальна записка	4
2. Зміст навчальної дисципліни	6
3. Очікувані результати та засоби діагностики навчання	8
4. Програма навчальної дисципліни	12
5. Індивідуальні практичні завдання	18
6. Список рекомендованої літератури	25

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Курс «Господарський процес» розрахована на студентів, які навчаються на 4 курсі юридичного факультету за спеціальністю “Правознавство”.

Мета викладання навчальної дисципліни - вивчення студентами процесуальної галузі права з точки зору сучасного домінуючого доктринального підходу у певній послідовності та сукупності інститутів та підінститутів господарського процесуального права, правових понять та категорій.

Завдання вивчення навчальної дисципліни полягає у:

- Засвоєнні студентами на рівні вільного володіння системою юридико-організаційних положень про господарський процес;
- Навчити студентів особливостям господарської процесуальної форми на всіх стадіях господарського процесу;
- Виробити навички роботи з джерелами господарського процесуального права та вміння критично та аргументовано оцінювати нормативний матеріал;

Надати студентам практичні рекомендації застосування процесуальних норм.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

Інтегральна компетентність: здатність розв’язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі права або у процесі навчання, що передбачає застосування правових доктрин та принципів і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

- знання та розуміння предметної галузі, професії; основних концепцій, базових категорій, юридичних понять (ЗК-1);
- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу (ЗК-3)
- здатність діяти з урахуванням соціальної відповідальності та громадянських зобов’язань, з повагою ставитися до права й закону (ЗК-6);
- здатність визначати, формулювати та розв’язувати проблеми, аналізувати соціально-значущі процеси та приймати обґрунтовані рішення (ЗК-7);
- уміння знаходити, обробляти та аналізувати інформацію з різноманітних джерел; здатність використовувати інформаційно-комунікативні технології (ЗК-9).

Фахові компетентності спеціальності:

- здатність забезпечувати дотримання законодавства суб’єктами права (ФК-3);
- здатність здійснювати професійну діяльність у повній відповідності до закону (ФК-4);
- вміння реалізовувати норми матеріального і процесуального права в професійній діяльності, правильно застосовувати нормативно-правові акти (ФК-5);
- вміння юридично правильно кваліфікувати факти і обставини (ФК-6);
- здатність забезпечувати законність та правопорядок, безпеку особи, суспільства, держави в межах виконання своїх посадових обов’язків (ФК-7);

- розуміння необхідності поваги до честі та гідності особи, захисту прав і свобод людини і громадянина (ФК-8);
- володіння юридичною термінологією та юридичною технікою, здатність правильно відтворювати результати професійної діяльності в юридичній та іншій документації (ФК-11);
- здатність тлумачити нормативно-правові акти, надавати кваліфіковані юридичні висновки і консультації (ФК-13).

2. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 3	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 90	4-ий	5-ий
Кількість модулів – 1	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2,6 самостійної роботи студента – 2	7-ий	9-ий
	Лекції:	
	20	12
	Практичні (семінарські):	
	34	-
Вид підсумкового контролю: залік	Лабораторні:	
Форма підсумкового контролю: тестування	Самостійна робота:	
	36	78

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Друга вища	Заочна форма СТ
Кількість кредитів ЄКТС – 3	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 90	-ий	-ий
Кількість модулів – 1	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання:	-ий	-ий

аудиторних – 2,6 самостійної роботи студента – 2	Лекції:	
	12	10
	Практичні (семінарські):	
	-	-
Вид підсумкового контролю: залік	Лабораторні:	
Форма підсумкового контролю: тестування	Самостійна робота:	
	78	80

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ ТА ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «Господарський процес», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Здійснювати збір, порівняння та аналіз матеріалів з різних джерел	ПРН 1
Формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу відомої проблематики	ПРН 2
Оцінювати недоліки і переваги аргументів, аналізуючи ситуацію чи проблему	ПРН 4
Використовувати різноманітні інформаційні джерела для засвоєння складних питань з певної теми	ПРН 6
Належним чином використовувати ту інформацію, яку отримано з першоджерел та вторинних джерел для своєї професійної діяльності	ПРН 11
Демонструвати знання і розуміння щодо визначення основних сучасних правових теорій, доктрин, цінностей та принципів функціонування національної правової системи;	ПРН 15
Вміти на базовому рівні здійснювати нормотворчу, правотворчу та правозастосовчу діяльність, професійний огляд та аналіз судової практики;	ПРН 18
Застосовувати набуті знання та навички у різних правових ситуаціях, виокремлювати юридично значущі факти і формувати обґрунтовані правові висновки;	ПРН 19
Надавати консультації щодо можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів у різних правових ситуаціях	ПРН 20

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Господарський процес»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:	ПРН 1
знати:	
- чітко і аргументовано розмежувати господарське процесуальне право від інших процесуальних галузей права (цивільного, адміністративного);	ПРН 2
- основні засади та понятійно-категоріальний апарат господарського процесуального права;	ПРН 4
- зміст прав та обов'язків всіх учасників господарського процесу на різних стадіях господарського процесу;	ПРН 6
- систему судових актів, які виносить господарський суд у процесі розв'язання господарських спорів та вирішенні справ про банкрутство.	ПРН 11
вміти:	
- підготувати претензію та позовну заяву;	
- скласти процесуальні документи, які виносить суд у процесі судового розгляду;	ПРН 15
- застосовувати правила підвідомчості та підсудності спорів господарським судам.	ПРН 18
.	ПРН 19
	ПРН 20

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є: виступи на практичних заняттях; виконання індивідуальних та групових теоретико-прикладних завдань під час аудиторних занять та самостійної роботи студента; виконання тестових завдань, а також модульних контрольних робіт; залік (іспит).

Методи навчання: пошуковий метод; пояснювально-ілюстративний метод; метод мозкового штурму; метод проблемного викладу; дослідницький метод; робота в малих групах тощо. Самостійна робота, зокрема, включає: вивчення теоретичних аспектів, що стосуються навчальної дисципліни «Господарський процес» насамперед на основі прослуханого лекційного матеріалу; поглиблене вивчення окремих питань передбачених тем (дослідження наукової літератури на задану тему та пошук додаткової інформації, в тому числі правозастосовного характеру); підготовку до семінарських занять; узагальнення вивченого матеріалу перед іспитом тощо.

Аудиторна та самостійна робота студента забезпечується всіма необхідними навчально-методичними засобами, задля належного вивчення навчальної дисципліни чи окремої її теми, а саме: підручниками, навчальними та навчально-методичними посібниками, методичними рекомендаціями, конспектами лекцій, науковою літературою та періодичними виданнями. Вивчення дисципліни включає в собі й дистанційну організацію навчання, зокрема, в системі Moodle та за допомогою платформ Google (Google Meet, Classroom тощо).

Система оцінювання результатів навчання студентів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні та семінарські заняття, а також виконання самостійної роботи. Оцінювання результатів навчання здійснюється за накопичувальною 100-бальною системою, яке включає:

- поточний контроль, що здійснюється протягом навчання студента під час проведення лекційних та семінарських занять і оцінюється сумою набраних балів (мінімальна кількість балів, що дозволяє студенту скласти іспит – 35 балів);

- модульний контроль, що проводиться після вивчення матеріалу відповідної частини дисципліни – змістового модуля, з врахуванням результатів поточного контролю;

- підсумковий/семестровий контроль, що проводиться у формі семестрового екзамену, відповідно до графіку навчального процесу.

Форма підсумкового семестрового контролю - іспит.

Поточний контроль з навчальної дисципліни «Господарське право зарубіжних країн» проводиться в таких формах: активна робота на лекційних та семінарських заняттях (зокрема, активна участь у дискусії та презентації матеріалу), написання реферативних робіт, тестування тощо.

Методи поточного контролю: усний та письмовий.

Форма модульного контролю: написання модульної контрольної роботи, включаючи описові та практичні завдання, а також тести.

Критерії оцінювання самостійної роботи студентів: рівень знань; володіння понятійно-категорійним апаратом; вміння узагальнювати набуті знання за окремими темами та вміння робити обґрунтовані висновки, наявність навичок і прийомів виконання практичних завдань тощо.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота									Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5...	T6	T7...	50	100
8	7	7	7	7	7	7				

T1, T2 ... – теми

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота									Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4...	T5...	50	100
10	10	10	10	10						

T1, T2 ... – теми

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 3)

Поточне оцінювання та самостійна робота									Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3-4	T5	T6-7	T8	T9	T11-10	T12-13...	50	100
6	5	6	5	6	5	5	6	6		

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 4)

Поточне оцінювання та самостійна робота									Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	...T4	T5...	T6...	T7...	50	100
7	7	7	7	7	7	8				

T1, T2 ... – теми

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	12	50
Комп'ютерне тестування при тематичному оцінюванні		Під час семінарських занять
Письмове тестування при тематичному оцінюванні		Під час семінарських занять
Модульна контрольна робота		50
Разом		100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 - 100	A	відмінно	Зараховано
82 - 89	B	Добре	
74 - 81	C		
64 - 73	D	Задовільно	
60 - 63	E		
35 - 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

До модульної контрольної роботи допускаються всі студенти, а до підсумкового семестрового контролю з навчальної дисципліни – студенти, які отримали не менше 35 балів (враховуються як результати модульної контрольної роботи та поточного контролю під час семінарської та самостійної роботи студента).

До підсумкового (семестрового) контролю з навчальної дисципліни не допускаються студенти, підсумкова модульна оцінка яких становить менше 35 балів. Студент, який за результатами модульних контролів отримав оцінку «F» (менше 34 балів), повинен до проведення підсумкового (семестрового) контролю покращити цю оцінку. Без такого покращання він до підсумкового (семестрового) контролю не допускається.

4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. Зміст навчальної дисципліни

Модуль І. Господарський процес	Поняття господарського процесуального права. Господарське судочинство.
	Звернення до господарського суду.
	Учасники господарського процесу. Фіксування судового процесу.
	Докази та доказування в господарському процесі. Заходи процесуального примусу.
	Вирішення спору у першій інстанції.
	Перегляд судових рішень в апеляційному порядку.
	Перегляд судових рішень в касаційному порядку.
	Перегляд рішення, ухвали, постанови господарського суду за нововиявленими або виключними обставинами.

4.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин 90					
	Форма навчання: денна					
	Усього	у тому числі				
лекції		практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота	
Тема 1 Поняття господарського процесуального права. Господарське судочинство.	2	4			3	
Тема 2. Звернення до господарського суду.	2	3			4	
Тема 3. Учасники господарського процесу. Фіксування судового процесу.	2	3			4	
Тема 4. Судові витрати. Процесуальні строки.	2	3			2	
Тема 5. Докази та доказування в господарському процесі. Заходи процесуального примусу.	2	3			4	
Тема 6. Позовна заява та порядок її подання.	2	3			4	
Тема 7. Вирішення спору у першій інстанції.	2	6			4	
Тема 8. Перегляд судових рішень в апеляційному порядку.	2	3			4	

Тема 9. Перегляд судових рішень в касаційному порядку.		2	3			4
Тема 10. Перегляд рішення, ухвали, постанови господарського суду за нововиявленими або виключними обставинами.		2	3			3
Усього годин	90	20	34			36

4.3. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин 90				
	Форма навчання: заочна				
	Усього	у тому числі			
		лекції	практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота
Тема 1 Поняття господарського процесуального права. Господарське судочинство.		2			8
Тема 2. Звернення до господарського суду.		1			8
Тема 3. Учасники господарського процесу. Фіксування судового процесу.		1			8
Тема 4. Судові витрати. Процесуальні строки.		1			6
Тема 5. Докази та доказування в господарському процесі. Заходи процесуального примусу.		1			8
Тема 6. Позовна заява та порядок її подання.		1			8
Тема 7. Вирішення спору у першій інстанції.		2			8
Тема 8. Перегляд судових рішень в апеляційному порядку.		1			8
Тема 9. Перегляд судових рішень в касаційному порядку.		1			8
Тема 10. Перегляд рішення, ухвали, постанови господарського суду за нововиявленими або виключними обставинами.		1			8
Усього годин	90	12			78

4.4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин 90	
	Форма навчання: друга вища	
	у тому числі	
	Р	О

	лекції	практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота
Тема 1 Поняття господарського процесуального права. Господарське судочинство.	2				8
Тема 2. Звернення до господарського суду.	1				8
Тема 3. Учасники господарського процесу. Фіксування судового процесу.	1				8
Тема 4. Судові витрати. Процесуальні строки.	1				6
Тема 5. Докази та доказування в господарському процесі. Заходи процесуального примусу.	1				8
Тема 6. Позовна заява та порядок її подання.	1				8
Тема 7. Вирішення спору у першій інстанції.	2				8
Тема 8. Перегляд судових рішень в апеляційному порядку.	1				8
Тема 9. Перегляд судових рішень в касаційному порядку.	1				8
Тема 10. Перегляд рішення, ухвали, постанови господарського суду за нововиявленими або виключними обставинами.	1				8
Усього годин	90	12			78

4.5. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин 90				
	Форма навчання: заочна СТ				
	Усього	у тому числі			
лекції		практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота
Тема 1 Поняття господарського процесуального права. Господарське судочинство.	1				8
Тема 2. Звернення до господарського суду.	1				8
Тема 3. Учасники господарського процесу. Фіксування судового процесу.	1				8
Тема 4. Судові витрати. Процесуальні строки.	1				8
Тема 5. Докази та доказування в господарському процесі. Заходи процесуального примусу.	1				8

Тема 6. Позовна заява та порядок її подання.		1				8
Тема 7. Вирішення спору у першій інстанції.		1				8
Тема 8. Перегляд судових рішень в апеляційному порядку.		1				8
Тема 9. Перегляд судових рішень в касаційному порядку.		1				8
Тема 10. Перегляд рішення, ухвали, постанови господарського суду за нововиявленими або виключними обставинами.		1				8
Усього годин	90	10				80

4.6. Теми семінарських занять

		Кількість годин 34	
		денне	Заочне
1	Господарський суд та господарське судочинство. Поняття господарського процесуального права.	4	-
2	Звернення до господарського суду. Учасники господарського процесу.	2	-
3	Докази в господарському процесі. Запобіжні заходи	2	-
4	Позовна заява та порядок її подання. Судові витрати. Процесуальні строки.	2	-
5	Вирішення господарських спорів у суді першої інстанції.	6	-
6	Апеляційний перегляд рішень господарських судів	4	-
7	Перегляд рішень господарських судів у касаційному порядку	4	-
8	Перегляд рішення, ухвали, постанови господарського суду за нововиявленими обставинами..	4	-
9	Виконання рішення господарського суду	2	-
10	Проведення у справах про банкрутство.	4	-
Всього :		34	

4.7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1.	Господарські суди в системі судів загальної юрисдикції. Правовий статус судді господарського суду	2	5
2	Історія комерційних та арбітражно-господарських судових органів	2	5
3	Роль та значення господарського судочинства у господарських правовідносинах.	2	4
4	Основні засади господарського судочинства. Функціональні та організаційні принципи господарського процесу.	2	5
5	Досудове регулювання господарських спорів та розбіжностей, що виникають на стадії укладення господарських договорів.	2	5
6	Поняття та види процесуальних строків. Порядок обчислення процесуальних строків та наслідки їх недотримання.	2	5
7	Форма та зміст позовної заяви. Документи які додаються до позовної заяви. Порядок сплати судового збору та його повернення.	2	5
8	Прийняття господарським судом позовної заяви. Підготовче провадження: завдання, строки.	2	4
9	Вирішення спору у суді першої інстанції. Відвід судді. Судові акти місцевого господарського суду.	2	5
10	Порядок подання апеляційної скарги на рішення місцевого суду та її зміст. Право апеляційного господарського суду при винесенні постанови за наслідками розгляду скарг на рішення та ухвали місцевого суду.	4	5
11	Поняття та значення касаційної інстанції. Порядок розгляду касаційних скарг у Верховному суді.	2	5
12	Виконання судових рішень, ухвал та постанов господарського суду. Наказ господарського суду, судовий наказ: зміст, строк пред'явлення до виконання.	2	5
13	Підстави та наслідки відстрочки, розстрочки, зупинення виконання судових рішень. Поворот виконання рішення суду.	2	5
14	Провадження у справах за участю іноземних осіб. Процесуальні права іноземних підприємств та організацій.	2	5
15	Загальна характеристика понять неплатоспроможності та банкрутства. Умови порушення провадження у справі про банкрутство.	4	5
16	Судові процедури у справі про банкрутство. Склад та характеристика учасників провадження у справі про банкрутство.	2	5
Разом		36	78

4.8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Заочна СТ	Друга вища
1	Господарські суди в системі судів загальної юрисдикції. Правовий статус судді господарського суду	5	5
2	Історія комерційних та арбітражно-господарських судових органів	5	5
3	Роль та значення господарського судочинства у господарських правовідносинах.	5	4
4	Основні засади господарського судочинства. Функціональні та організаційні принципи господарського процесу.	5	5
5	Досудове регулювання господарських спорів та розбіжностей, що виникають на стадії укладення господарських договорів.	5	5
6	Поняття та види процесуальних строків. Порядок обчислення процесуальних строків та наслідки їх недотримання.	5	5
7	Форма та зміст позовної заяви. Документи які додаються до позовної заяви. Порядок сплати судового збору та його повернення.	5	5
8	Прийняття господарським судом позовної заяви. Підготовче провадження: завдання, строки.	5	4
9	Вирішення спору у суді першої інстанції. Відвід судді. Судові акти місцевого господарського суду.	5	5
10	Порядок подання апеляційної скарги на рішення місцевого суду та її зміст. Право апеляційного господарського суду при винесенні постанови за наслідками розгляду скарг на рішення та ухвали місцевого суду.	5	5
11	Поняття та значення касаційної інстанції. Порядок розгляду касаційних скарг у Верховному суді.	5	5
12	Виконання судових рішень, ухвал та постанов господарського суду. Наказ господарського суду, судовий наказ: зміст, строк пред'явлення до виконання.	5	5
13	Підстави та наслідки відстрочки, розстрочки, зупинення виконання судових рішень. Поворот виконання рішення суду.	5	5
14	Провадження у справах за участю іноземних осіб. Процесуальні права іноземних підприємств та організацій.	5	5
15	Загальна характеристика понять неплатоспроможності та банкрутства. Умови порушення провадження у справі про банкрутство.	5	5
16	Судові процедури у справі про банкрутство. Склад та характеристика учасників провадження у справі про банкрутство.	5	5
Разом		80	78

5. ІНДИВІДУАЛЬНІ ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ

1. Практичне завдання до теми: Звернення до господарського суду.

ПАТ “Машинобудівний завод” звернулося до господарського суду з позовом до місцевої ради і ТОВ “Геліос” проскасування рішення місцевої ради щодо припинення постійного користування земельною ділянкою (яке підтверджувалось Актомна право постійного землекористування 1995 р.), а також рішення цієї ж ради про передачу спірної земельної ділянки ТОВ “Геліос” і відновлення права постійного користування на зазначену земельну ділянку. Ухвалою судді господарського суду було відмовлено у прийнятті позовної заяви з посиланням на те, що зазначена заява не підлягає розгляду господарським судом.

Дайте оцінку діям судді.

За якими критеріями визначається юрисдикція господарських судів?

2. Практичне завдання до теми: Учасники господарського процесу. Фіксування судового процесу.

Прокурор м. Львів в інтересах держави в особі Львівської міської ради (м. Львів) та Міського комунального виробничого підприємства “Львівводоканал” (м. Львів) звернувся до господарського суду Житомирської області із позовною заявою про стягнення з товариства з обмеженою відповідальністю НВТ “Тиком”, м. Житомир, 11 011,96 грн основного боргу, 1981,98 грн боргу за наднормативне водокористування, 840,88 грн – інфляційних витрат, 204,37 грн – 3% річних та судових витрат, обґрунтовуючи свої вимоги тим, що відповідач в порушення умов договору № 3030 від 06.01.2016 р. неналежним чином виконав свої зобов’язання щодо повної та своєчасної оплати послуг водопостачання та водовідведення.

16 червня 2017 р. відповідач надав відзив на позовну заяву, в якому зазначив, що ще 13.12.2016 р. відповідач уклав договір купівлі-продажу нерухомого майна, який зареєстрований 13.12.2016 р. в реєстрі № 3493 приватним нотаріусом Львівського міського нотаріального округу Сидорчуком, згідно з яким відповідач передав у власність, а громадянин України Петренко прийняв у власність нежитлове приміщення за адресою: м. Львів, вул. Миру 15.

Крім того, відповідач зазначає, що факт відсутності заборгованості у відповідача перед Львівською міською радою підтверджується актом звіряння № 191652 від 10.09.2016 р. за послуги водопостачання та водовідведення. Відповідач вказує на те, що звертався до Міського комунального виробничого підприємства “Львівводоканал” з листом від 17.12.2016 р. про розірвання договору № 3030 від 06.01.2016 р. у зв’язку з тим, що власником нежитлового приміщення за адресою: м. Львів, вул. Миру 15 є Петренко. Враховуючи викладені обставини, відповідач заперечує проти позовних вимог та просить суд здійснити заміну первісного відповідача належним.

Проаналізуйте правовий статус учасників даної справи?

Який процесуальний порядок заміни первісного відповідача?

3. Практичне завдання до теми: Судові витрати. Процесуальні строки.

У справі №910/23235/17 позивач звернувся до господарського суду з позовом до відповідачів про: визнання недійсним свідоцтва України на знак для товарів і послуг та зобов'язання Міністерства економічного розвитку і торгівлі України внести відомості про визнання повністю недійсним вказаного свідоцтва до Державного реєстру свідоцтв України на знаки для товарів і послуг та повідомити про це в офіційному бюлетені "Промислова власність".

Господарський суд міста Києва ухвалою, залишеною без змін постановою Київського апеляційного господарського суду, провадження у справі закрит.

У касаційній скарзі один з відповідачів просив скасувати судові рішення в частині відмови у задоволенні заяви ТОВ "Крок-Техно-Сервіс" про розподіл судових витрат; ухвалити нове рішення, яким заяву ТОВ "Крок-Техно-Сервіс" про розподіл судових витрат задовольнити. Скаргу мотивовано, зокрема, тим, що: норми процесуального права відносять проведення експертиз (у тому числі на замовлення учасника справи) до витрат, пов'язаних з розглядом справи; суди попередніх інстанцій на порушення вимог статей 123, 127 Господарського процесуального кодексу України не віднесли витрати ТОВ "Крок-Техно-Сервіс" до судових витрат та не застосували норму ч. 13 ст. 129 ГПК України щодо розподілу судових витрат на користь третьої особи у разі відмови від позову та закриття провадження у справі.

Залишаючи без змін оскаржувані судові рішення, Касаційний господарський суд у складі Верховного Суду зазначив таке.

Відповідно до ч. 3 ст. 130 ГПК України у разі відмови позивача від позову понесені ним витрати відповідачем не відшкодовуються, а витрати відповідача за його заявою стягуються з позивача. Однак якщо позивач не підтримує своїх вимог унаслідок задоволення їх відповідачем після пред'явлення позову, суд за заявою позивача присуджує стягнення понесених ним у справі витрат з відповідача.

Згідно з частинами 1 та 3 ст. 123 ГПК України судові витрати складаються з судового збору та витрат, пов'язаних з розглядом справи. До витрат, пов'язаних з розглядом справи, належать витрати: 1) на професійну правничу допомогу; 2) пов'язані із залученням свідків, спеціалістів, перекладачів, експертів та проведенням експертизи; 3) пов'язані з витребуванням доказів, проведенням огляду доказів за їх місцезнаходженням, забезпеченням доказів; 4) пов'язані з вчиненням інших процесуальних дій, необхідних для розгляду справи або підготовки до її розгляду.

Оскільки ТОВ "Крок Техно-Сервіс" подало заяву про залучення його як третьої особи, що не заявляє самостійних вимог на предмет спору, на стороні відповідача, а відповідно до ст. 130 ГПК України у разі відмови позивача від позову право на відшкодування судових витрат передбачено лише відповідачу у справі, при цьому позивач має право відмовитися від позову на будь-якій стадії провадження у справі, то суди попередніх інстанцій закрили провадження у цій справі на підставі п. 4 ч. 1 ст. 231 ГПК України та відмовили ТОВ "Крок Техно-Сервіс" у задоволенні заяви про відшкодування судових витрат. У судів попередніх інстанцій не було підстав для застосування у спірних правовідносинах приписів ч. 13 ст. 129 ГПК України, на яку посилається скаржник, оскільки ця справа по суті не розглядалася та спір у ній не вирішувався, а тому й неможливо було дійти однозначного висновку про те, заперечувало чи підтримувало ТОВ "Крок Техно-Сервіс" заявлені у справі позовні вимоги та, залежно від цього, розподілити судові витрати названого товариства.

Дайте правову оцінку діям суду.

Які правила розподілу судових витрат?

Чи правильно вчинив суд в даній справі на Вашу думку?

Додатково див. – Постанову Пленуму Вищого господарського суду України Про деякі питання практики застосування розділу VI Господарського процесуального кодексу України.

4 Практичне завдання до теми: Докази та доказування в господарському процесі. Заходи процесуального примусу.

10 січня 2020 року до господарського суду першої інстанції (_____ області) звернувся позивач (ТОВ «_____») з позовом про стягнення з відповідача (ПП «_____») збитків на суму 20 000 грн, яких він зазнав у результаті несвоєчасних розрахунків за товар (продукти харчування), що прийняв відповідач від Позивача на протязі 2019 року.

Подані позивачем і відповідачем накладні, датовані червнем 2019 р., свідчать про те, що протягом червня місяця позивач за угодою з відповідачем декілька разів передавав йому товар всього на суму 80 000 грн, вартість якої було перераховано відповідачем у серпні 2019 р., що підтверджується платіжним дорученням від 31.08.2019 р. № 58.

В обґрунтування своїх вимог позивач зазначав, що між ним та відповідачем укладались договори купівлі-продажу, на підтвердження яких позивач випишував накладні, що містили відомості про кількість, ціну проданої продукції та суму, а відповідач приймав товар, підтверджуючи це штампами та підписами матеріально відповідальних осіб на накладних, у відповідача виникав обов'язок розрахуватися негайно.

Господарський суд задовольнив позов і визнав, що до збитків належать відсотки, не одержані за депозитним рахунком юридичної особи за період 11 місяців, тобто за строк, протягом якого позивач мав реальну змогу використовувати гроші за продану ним полуницю в разі вчасних розрахунків покупцем.

Дайте визначення предмета доказування.

Чи правильно в справі було вирішене питання про належність доказів?

Які розрахунки мав провести суд (або витрабувати від позивача) на підтвердження суми збитків?

5. Практичне завдання до теми: Позовна заява та порядок її подання.

Під час підготовки справи до судового розгляду позивач подав до суду клопотання про забезпечення позову. Ухвалою господарського суду Кіровоградської області заяву товариства з обмеженою відповідальністю ПМ “Фореста” про забезпечення позовних вимог задоволено частково. З метою забезпечення позову накладено арешт на грошові суми корпорації “Система ССБ” (об’єднання підприємств) в розмірі заявлених позовних вимог, що знаходяться на банківських рахунках; в іншій частині задоволення заяви про забезпечення позовних вимог відмовлено.

Постановою Дніпропетровського апеляційного господарського суду ухвалу господарського суду Кіровоградської області залишено без змін, апеляційну скаргу товариства з обмеженою відповідальністю ПМ “Фореста” – без задоволення.

Позивач, не погоджуючись із постановою суду апеляційної інстанції, звернувся до Вищого господарського суду України із касаційною скаргою, в якій просить скасувати ухвалу господарського суду Кіровоградської області та постанову Дніпропетровського апеляційного господарського суду в частині відмови у задоволенні вимог про забезпечення позову та задовольнити клопотання позивача щодо заборони корпорації “Система ССБ” (об’єднання

підприємств) вчиняти будь-які дії, пов'язані зі зміною організаційно-правової форми, реорганізацією корпорації.

Вищий господарський суд України, розглянувши матеріали поданої касаційної скарги, дійшов висновку про неможливість прийняття її до провадження.

Дайте правову оцінку діям суду.

На якій стадії процесу допускається забезпечення позову?

Вкажіть підстави забезпечення позову та передбачені заходи до забезпечення позову.

Чи може бути оскаржена ухвала суду про забезпечення позову та про відмову у забезпеченні позову?

6. Практичне завдання до теми: Вирішення спору у першій інстанції.

Ухвалою суду від 28.05.19 поновлено провадження у справі та призначено судовий розгляд справи по суті на 20 червня 2019р.

Представником відповідача до початку судового засідання подано заяву, за змістом якої просить повернутися до розгляду справи у підготовчому провадженні, залучити до участі у справі як третіх осіб без самостійних вимог на предмет спору – Закарпатську митницю ДФС та мале підприємство “Надія”.

Наполягаючи на залученні Закарпатської митниці ДФС до участі у справі як третьої особи, посилається, зокрема, на те, що предметом позову є стягнення позивачем коштів за послуги створеного ним місця доставки митних вантажів, яке має статус зони митного контролю (ЗМК), та щодо якого Закарпатською митницею ДФС (Чопська митниця Міндоходів) укладено з ТОВ Веринал (позивачем) договір про співпрацю.

Наполягаючи на залученні МП “Надія” до участі у справі як третьої особи посилається, зокрема, на те, що земельна ділянка території місця прибуття під кодом 305-002-1-1, стягнення плати за використання якої є предметом даного спору, перебуває в оренді позивача та МП Надія, єдиним власником і директором якої Вігула М.М., представник позивача у даній справі. У спірний період ТОВ Горба сплачувалися кошти з призначенням платежу “оплата за стоянку” також на користь МП Надія. Отже, вважає необхідним з'ясування у даній справі на території котрого із зазначених суб'єктів перебували автомобілі відповідача.

Представник позивача заперечує проти залучення третіх осіб до участі у справі, вважає, що відносини ТОВ Веринал та Закарпатської митниці ДФС не мають стосунку до спірних у даній справі відносин сторін.

Суд, вирішуючи заяву відповідача, вивчивши матеріали справи, заслухавши пояснення представників сторін, дійшов висновку про підставність заяви відповідача в частині необхідності повернення до підготовчого засідання у справі, залучення до участі у справі Закарпатської митниці ДФС третьою особою без самостійних вимог на предмет спору.

Надайте правову оцінку діям суду щодо залучення до участі у справі третьої особи без самостійних вимог та повернення до підготовчого провадження.

7. Практичне завдання до теми: Перегляд судових рішень в апеляційному порядку.

Ухвалою апеляційного господарського суду від 21.01.2019 апеляційну скаргу Приватного підприємства “МУ БФУ” на ухвалу Господарського суду від 28.12.2018 у справі №900/76222/18 залишено без руху та зобов'язано скаржника протягом десяти днів з дня вручення ухвали про залишення апеляційної скарги без руху усунути недоліки апеляційної скарги: подати документи, що підтверджують повноваження представника позивача - адвоката Міран М.М., на підписання апеляційної скарги (довіреність або ордер); надати докази сплати судового збору за подання апеляційної скарги у встановлених Законом України “Про судовий збір” порядку та розмірі; надати довідку територіального органу Державного казначейства України про зарахування судового збору до спеціального фонду Державного бюджету України; надати докази, що підтверджують дату отримання копії оскаржуваної ухвали суду першої інстанції; подати обґрунтоване клопотання про поновлення строку на апеляційне оскарження ухвали суду.

04.02.2019 до суду від скаржника надійшов лист про усунення недоліки апеляційної скарги, до якого додано: докази сплати судового збору за подання апеляційної скарги у розмірі 1921 грн. (копія квитанції №2051120068 від 11.01.2019); докази, що підтверджують дату отримання копії оскаржуваної ухвали суду першої інстанції 04.01.2019 (конверт з трек-номером та відстеження поштового відправлення); клопотання про поновлення строку на апеляційне оскарження ухвали суду, мотивоване отриманням оскаржуваної ухвали 04.01.2019; ордер серії ЗР №53815 від 02.02.2019.

06.02.2019 до суду від скаржника надійшла довідка №62/02-05 від 04.02.2019 Управління Державної казначейської служби України про зарахування до спеціального фонду Державного бюджету України судового збору у розмірі 1921 грн., сплаченого згідно квитанції №2051120068 від 11.01.2019.

Яке рішення, на вашу думку, повинен прийняти апеляційний суд?

8. Практичне завдання до теми: Перегляд судових рішень в касаційному порядку.

ТОВ "Трембіта" звернулося до Верховного Суду із касаційною скаргою на постанову апеляційного господарського суду від 09.09.2019 у справі №900/4000/18.

Скаржником оскаржується постанова апеляційного господарського суду від 09.09.2019 за наслідками перегляду ухвали господарського суду від 20.06.2019 у справі №900/4000/18, якою повернуто до розгляду справи у підготовчому провадженні; продовжено підготовче засідання у цьому ж засіданні суду; залучено до участі у справі третьою особою, яка не заявляє самостійних вимог на предмет спору, на стороні відповідача - регіональну митницю ДФС. Вказану скаргу скаржник мотивує порушенням судом норм процесуального права.

Вкажіть, яке процесуальне рішення повинен прийняти Верховний Суд?

9. Практичне завдання до теми: Перегляд рішення, ухвали, постанови господарського суду за нововиявленими або виключними обставинами.

Рішенням господарського суду від 23.05.2017 позовні вимоги Компанії “Consultants Limited”, Кіпр задоволено повністю, стягнуто з фізичної особи-підприємця Іванова Івана Віталійовича на користь Компанії заборгованість за оренду приміщення у розмірі 170 952,72 грн. та у відшкодування судових витрат - суму 2564,30 грн. На виконання вказаного рішення 22.06.2017 судом видано наказ.

23.01.2018 до господарського суду надійшла заява Фізичної особи – підприємця Іванова І.В. про перегляд рішення за нововиявленими обставинами. У вказаній заяві заявник стверджує, що 22.01.2018 після ознайомлення з матеріалами справи йому стало відомо про Акт приймання-передавання орендованого майна від 27.02.2015, згідно з яким орендар (відповідач у даній справі) передав, а орендодавець (позивач у справі) прийняв орендоване приміщення, розташоване за адресою: м. Чернігів, вул. Г. Полуботка, 6. Вказує, що у пункті 3 вказаного Акту зазначено, що, підписуючи цей акт орендар підтверджує відсутність заборгованості по оплаті комунальних послуг та інших платежів. Отже, кожна з сторін погоджується з належним передаванням приміщення, відсутністю заборгованості з орендної плати і підтверджують відсутність взаємних претензій з приводу виконання умов Договору оренди № 04/05 від 28.04.2014. Крім того зазначає, що пунктом 6 Акту від 27.02.2015 зафіксовано дату повернення відповідачем позивачу орендованого приміщення - 27.02.2015. Оскільки він не брав участі у судових засіданнях під час розгляду даної справи у суді, та йому не було відомо про обставини та матеріали даної справи, вказані обставини стали відомі йому тільки 22.01.2018, після ознайомлення з матеріалами даної справи. На думку відповідача вказані обставини є істотними обставинами, які мають важливе значення для вирішення даної справи, а саме: про відсутність у позивача будь-яких взаємних претензій до Відповідача з приводу виконання умов Договору оренди № 04/05 від 28.04.2014, а, отже, і перегляду за нововиявленими обставинами.

Дайте оцінку вказаним обставинам.

Чи є вказані обставини нововиявленими?

Яке, на вашу думку, може бути рішення суду за результатами розгляду вказаної заяви?

10. Практичне завдання.

Рішенням Господарського суду від 20.11.2014р. у справі №900/928/14 стягнуто з Боржника на користь Стягувача 2 031 998,65 грн., з яких: 1 965 100,00 грн. суми основного боргу; 37 664,42 грн. інфляційних втрат; 29 234,23 грн. відсотків за користування чужими коштами; 20 639,97 грн. витрат по сплати судового збору.

На виконання даного рішення був виданий наказ Господарського суду Закарпатської області №900/928/14 від 02.12.2014р.

17.02.2015р. РВ ДВС ГТУЮ відкрив виконавче провадження стосовно примусового виконання вказаного наказу.

27.03.2017р. Господарський суд постановив ухвалу у справі №900/928/14 про затвердження мирової угоди між Стягувачем і Боржником.

На підставі даної ухвали 31.03.2017р. РВ ДВС ГТУЮ закінчив виконавче провадження з примусового виконання наказу господарського суду №900/928/14 від 02.12.2014р.

Боржник не виконав умови затвердженої судом мирової угоди (п.п. 1, 2, 3) - впродовж шести місяців з моменту набрання законної сили вказаної ухвали не сплатив 1 925 789,69 грн. У зв'язку з чим, Стягувач вирішив стягнути всю заборгованість Боржника, яка встановлена рішенням господарського суду від 20.11.2014р. у справі №900/928/14 (2 013 328,31 грн.) в примусовому порядку.

Разом з тим, ухвала господарського суду у справі №900/928/14 не відповідає вимогам до виконавчого документу, які встановлені ст.ст. 193,327 ГПК України та ст.4 Закону України "Про виконавче провадження", у зв'язку з чим, Стягувач звернувся до господарського суду з відповідною заявою.

Ухвалою господарського суду від 15.03.2018р. у справі №900/928/14 приведено у відповідність до ст.ст. 193, 327 ГПК України та ст.4 Закону України "Про виконавче провадження" ухвалу господарського суду від 27.03.2017р. у справі №900/928/14 та виправлено в її тексті допущену технічну опіску.

Стягувач керуючись ч.3. ст.193, ст.ст. 326, 327 ГПК України та нормами Закону України "Про виконавче провадження", звернувся до Державної виконавчої служби з відповідною заявою про примусове виконання судового рішення.

08.01.2019р. на адресу Стягувача надійшло повідомлення від Державного виконавця №21041 від 26.12.2018р. про повернення виконавчого документу без прийняття до виконання.

Вказана постанова була мотивована тим, що ухвала Господарського суду від 27.03.2017р. у справі №900/928/14 не передбачає заходів примусового виконання (п.7 ч.4 ст.4 ЗУ "Про виконавче провадження").

Вважаючи зазначену постанову незаконною та такою, що порушує права стягувача, останній звернувся до суду зі скаргою, в обґрунтування якої зазначив, що державний виконавець не вжив своєчасно та в повному обсязі заходів, передбачених Законом України "Про виконавче провадження" щодо належного примусового виконання судового рішення та просить її скасувати.

Надайте правову оцінку діям державного виконавця.

Яке рішення, на вашу думку, повинен прийняти суд за результатами розгляду скарги?

6. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Рекомендована література Базова

1. Господарський процесуальний кодекс України / <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12>
2. Арбітражні суди України: історико-правовий нарис, портрети, події / За заг. Ред Д.М.Притики. – Наук.-попул. Видання. – К.: Видавничий Дім «ІнЮре», 2001. – 324 с.
3. Беяневич В.Е. Господарський процесуальний кодекс України: Наук.-практ. Комент. – Видання третє. – К. Видавництво «Юстініан», 2008. – 872 с.
4. Беяневич О. Верховенство права і законність як принципи господарського процесуального права // Право України. - 2011. - №6. – С. 13-20.
5. Господарські суди в Україні: правові засади організації та здійснення правосуддя / За заг.ред. Д.М.Притики. – К.:Видавничий дім «ІнЮре», 2002. – 624 с.
6. Господарське процесуальне право: Підручник / О.П. Подцерковний, О.О. Квасніцька, Т.В. Степанова та ін.; за ред. О.П. Подцерковного, М.Ю.Картузова. - Х.: Одісей, 2011. – 400 с.
7. Господарське процесуальне право України: Підручник / В.Д. Чернадчук, В.В. Сухонос, В.П. Нагребельний, Д.М. Лук'янець; За заг. ред. к.ю.н. В.Д. Чернадчука. - Суми: ВТД «Університетська книга»,- 2006.- 331 с.
8. Грек Б.М. Господарський процес України (у схемах): Навчальний посібник. - К.: Прецедент, 2006. - 181 с.
9. Історія комерційних судів: Історико-правове дослідження на прикладі Одеського комерційного суду (1808-1917). – Одеса: Юридична література, 2006. - 168 с.
10. Д. Притика. Створення науково обґрунтованої системи правосуддя в Україні – головна мета судової реформи // Право України - 2003. - №12. - С.71-83.
11. Резнікова В.В. Досудове врегулювання господарських спорів: необхідність та шляхи реформування // Вісник господарського судочинства - №5. -2012. - С.101-111.
12. Світличний О.П. Господарський процес: підручник. Вид. 2, перероб. і доп. К.: НУБіП України, 2018. – 342 с.

Допоміжна

1. Пригуза П.Д., Пригуза А.П. Науково-практичний коментар Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» у редакції з 18 січня 2013 року (доктринальне тлумачення норм

- права неплатоспроможності та статей 1-21).Херсон: Видавництво «ТДС», 2013, 304 с.
2. Притика Д. Арбітражні суди України: 10 років на стороні законності в господарських відносинах // Право України. - 2001. - № 6. - С. 13-16.
 3. Степанова Т.В. Поняття допустимості доказів у господарському процесі /Т.В. Степанова // Вісник господарського судочинства. - 2002. - №2. - С 230-233.
 4. Степанова Т.В. Судова реформа та деякі колізії у Господарському процесуальному кодексі України / Реформа процесуального законодавства: Матеріали Круглого столу економіко-правового факультету ОНУ ім. 1.1.Мечникова МОП України. - Одеса: КП "Чорномор'є". - 2002. - С 5-8.
 5. Мельниченко О.І. Про практику застосування арбітражними судами конкурентного законодавства /І.О.Мельниченко // Вісник господарського судочинства. - 2001. - №2. - С 38-52.
 6. Ніколенко Л.М. Експертиза у господарському процесі України (коментар до статей 41, 42 Господарського процесуального кодексу України) // Законодавство України: науково-практичні коментарі. - 2003. - №7. - С 40-46.
 7. Ніколенко Л.М. Критерії розподілу обов'язку по доказуванню в господарському процесі // Матеріали V підсумкової (2002 р.) наук.-прак. конф. викладачів. - Маріуполь: МП. -2003.-С. 21-22.
 8. Ніколенко Л.М. Предмет доказування в господарському процесі України // Держава і право. - 2003. - Вип. 20. - С 252-259.
 9. Татьков В.І. До питання про поняття публічно-правового спору / В.І. Татьков // Вісник господарського судочинства.- 2013. - №1. –С.62-69.
 - 10.Татьков В.І. До питання про підвідомчість спорів у сфері економічної конкуренції / В.І. Татьков // Вісник господарського судочинства.- 2013. - №3. –С.12-15.
 11. Татьков В.І. На шляху до ефективного судочинства/В.І. Татьков//Вісник господарського судочинства.- 2013. - №3. –С.12-15.
 - 12.Хояйственно-процесуальное право Украины: Учебное пособие (курс лекций). Издание второе. – Х.: Одиссей, 2003. – 336.
 - 13.Шершеневич Г.Ф. Конкурсный процесс. – М.: «Статут», 2000. 477 с.